

SEJM I SENAT. WYKŁAD.

Historia parlamentaryzmu w Europie i w Polsce .

Jak wynika z tej historii izby Sejmu w Polsce zwanego parlamentem to jest sam Sejm oraz Senat mają pozamieniane funkcje.

parlawita, gadulski, w 17 wieku, por. włos. *parlevole*, w tym samym znaczeniu, z inną końcówką (u nas łac. *-ita*); od tegoż *parlare*, od którego i *parlament* (włos. *parlamento*, nie franc/ *parlement*), t. j. »gadalnia«. Słownik etymologiczny języka polskiego .

Parlament

w państwach o demokratycznych systemach władzy, najwyższy organ przedstawicielski, a jednocześnie zasadniczy organ władzy ustawodawczej.

Parlament – w myśl **monteskiuszowskiej teorii podziału władzy** – jest jednym z trzech pionów władzy państwowej i w żaden sposób nie jest ważniejszy od dwóch pozostałych. W systemach parlamentarno-gabinetowych (np. Polska) parlament jest najwyższym organem władzy państwowej. Z kolei w państwach realnego socjalizmu, parlamenty w mniejszym lub większym zakresie były kontrolowane przez partie komunistyczne.

Pozycja parlamentu na przestrzeni dziejów zmieniała się. Wraz z przechodzeniem z monarchii przez monarchię konstytucyjną do parlamentarnej zauważany był wzrost roli parlamentu. Jednak w pierwszej połowie XX wieku dostrzegane jest osłabianie organu przedstawicielskiego na rzecz władzy wykonawczej.

W większości rozwiniętych krajów zachodnich funkcjonują parlamenty dwuizbowe (bikameralizm). Parlamenty jednoizbowe (unikameralizm) występują, np. w Danii, Finlandii, Grecji, Portugalii czy Szwecji. W dwuizbowym parlamencie występuje izba pierwsza (bardziej popularna nazwa to izba niższa) oraz izba druga (wyższa); w Wielkiej Brytanii Izba Gmin i Izba Lordów, w Stanach Zjednoczonych to Izba Reprezentantów i Senat. Kompetencje obu izb w różnych krajach są odmienne.

Na ogół jednak, izby drugie mają mniejsze kompetencje (wśród współczesnych państw demokratycznych tylko we Włoszech i Szwajcarii obie izby mają takie same kompetencje). Izby pierwsze pochodzą z wyborów powszechnych i bezpośrednich. Najczęściej ordynacja wyborcza do izby drugiej odznacza się podwyższonym cenzusem wyborczym.

Izby drugie (choć często z mniejszymi uprawnieniami) nazywa się wyższymi.

Określenie te zawdzięczają tradycji historycznej. Odnoszą się one bowiem do istniejących jeszcze w średniowieczu rad królewskich.

Monteskiusz (ur. 18 stycznia 1689 w La Brède, zm. 10 lutego 1755 w Paryżu) – francuski filozof, prawnik, pisarz doby Oświecenia, członek zagraniczny Akademii Stanisława w Nancy od 1751 rok. Jego dzieło *De l'esprit des lois ou du rapport que les lois doivent avoir avec constitution de chaque gouvernement, les moeurs, le climat, la religion, le commerce* zostało umieszczone w **index librorum prohibitorum** dekretem z 1751 roku.

Największym dziełem Monteskiusza była składająca się z trzydziestu jeden ksiąg praca *O duchu praw* (*De l'esprit des lois*) z roku 1748, w której dokonał analizy znanych ówczynie form ustrojowych. Monteskiusz wyszedł od koncepcji prawa naturalnego, wywodząc, że prawo stanowione zostało ustanowione dla poskromienia dzikości natury. Przy tworzeniu prawa należy brać pod uwagę naturalne uwarunkowania, które kształtują *ducha praw*.

Do tych uwarunkowań należą: wielkość terytorium państwa, klimat, religia, obyczaje, historia, formy gospodarowania oraz zasady rządzenia.

Monteskiusz wyróżnił trzy formy państwa:

- *despotia*, w której zasadą rządzenia jest strach,
- *monarchia*, w której rządy odwołują się do honoru,
- *republika*, która może mieć ustrój demokratyczny (oparta jest wtedy na cnocie) albo arystokratyczna

Monteskiusz uważał, że o jakości państwa stanowi gwarantowanie przez nie wolności obywateli. Filozof wysunął myśl, że sprzyja temu ograniczenie władzy, a zwłaszcza jej podział. Należy oddzielić władzę zajmującą się ustanawianiem praw od władzy wprowadzającej w życie jej postanowienia; sądy zaś powinny być całkowicie niezależne od władz państwowych.

Dzięki temu sędziowie, nie obawiając się nacisków ze strony władzy, mogliby wydawać sprawiedliwe wyroki. Do sądu mógłby wówczas odwołać się obywatel, który czułby się pokrzywdzony decyzją któregoś z urzędów. Monteskiusz postulował również powołanie dwuizbowego parlamentu jako władzy ustawodawczej, z prawem weta dla rządu. Spopularyzował w ten sposób klasyczną definicję trójpodziału władzy.

Indeks ksiąg zakazanych (łac. *Index librorum prohibitorum* lub *Index Expurgatorius*) – opracowywany i ogłaszany przez Kościół katolicki spis dzieł, których nie wolno było czytać, posiadać i rozpowszechniać bez zezwolenia władz kościelnych. W indeksie umieszczane były publikacje uznane za niezgodne z doktryną katolicką, wśród nich znalazły się też dzieła naukowe i filozoficzne, m.in. Galileusza, Immanuela Kanta, Kartezjusza, Keplera, Mikołaja Kopernika, Monteskiusza, Andrzeja Frycza Modrzewskiego czy Woltera. Ostatnie wydanie Indeksu, opublikowane w 1948 roku, zawierało 4126 dzieł.

Dzieło Monteskiusza ‘O duchu praw powstało w czasie, gdy na francuskim tronie zasiadali przedstawiciele dynastii Burbonów i nawiązywało do zupełnie innej sytuacji politycznej i ustrojowej. Sukcesy długiego panowania Ludwika XIV (1643–1715) i polityka merkantylizmu zapewniały monarchii olbrzymie dochody, a tłumienie opozycji wobec króla (szczególnie uchylene w 1685 edyktu nantejskiego o tolerancji religijnej doprowadziło do masowej emigracji francuskich protestantów) oraz zręczne rozgrywanie antagonizmów między szlachtą i mieszczaństwem – umocniły monarchię absolutną we Francji, pozostawiając w rękach króla nieograniczoną władzę nad największą europejską potęgą owego czasu. Jednak zaangażowanie Ludwika XV (1715–1774) w wojny terytorialne z Wielką Brytanią i z Habsburgami o sukcesję austriacką (1741–1748), rosnące koszty utrzymania licznych zamorskich kolonii (m.in. Kanada, Luizjana), a także przepych dworu i pogłębiająca się nędza chłopów doprowadziły do załamania budżetu i kryzysu królestwa. Zarówno despotyzm ówczesnej władzy, jak i niepokoje społeczne stanowią tło rozważań *O duchu praw*.

Według niego w każdym państwie funkcjonuje władza ustawodawcza (zalecał, by sprawował ją bikameralny parlament), władza wykonawcza (którą miał dysponować monarcha) oraz władza sędziowska (sprawowana przez niezależne sądy). Parlament powinien mieć wyłączność na stanowienie prawa. Jego izba wyższa, złożona z przedstawicieli arystokracji, zapewniałaby ograniczenie radykalnych działań izby niższej, złożonej z przedstawicieli ogółu społeczeństwa. Monarcha miał dysponować prawem zwoływania i odraczania sesji parlamentu oraz zgłaszania weta. Miał także mianować ministrów, odpowiedzialnych przed parlamentem za realizację zadań władzy wykonawczej, dokonywaną w formie kontrasygnowanych decyzji monarchy.

Według Monteskiusza sędziowie, podlegli wyłącznie ustawom, powinni być wybierani na czas określony. Powinni być także równi oskarżonemu stanem. Egzekucję wyroków sądów Monteskiusz zaliczył do zadań władzy wykonawczej. Termin „trójpodział władzy” wymyślił Tadeusz Boy-Żeleński, w oryginale Monteskiusz pisał o dystrybucji trzech władz.

Sądy jednak nie są żadną władzą ale organami prawa. Tutaj określenie władza sądownicza miała być od sądenia króla i innych skorumpowanych urzędników jako władza nad nimi.

Parlament Rzeczypospolitej Polskiej – dwuizbowy parlament, organ władzy ustawodawczej w Rzeczypospolitej Polskiej. W skład parlamentu wchodzi Sejm jako izba niższa oraz Senat jako izba wyższa. Liczbę członków izb określa Konstytucja RP (art. 96: 460 posłów na Sejm, art. 97: 100 senatorów). Gmach Parlamentu Rzeczypospolitej Polskiej znajduje się w Warszawie przy ulicy Wiejskiej. W przypadkach określonych w Konstytucji (art. 114) członkowie obu izb obradując razem, tworzą **Zgromadzenie Narodowe** zwoływane przez marszałka Sejmu.

Zgromadzenie Narodowe – organ konstytucyjny składający się z posłów i senatorów obradujących wspólnie. Zgromadzenie Narodowe wywodzi się z II Republiki Francuskiej i zostało potem przejęte, jako instytucja, przez wiele krajów w tym i Polskę.

II Republika Francuska) – okres w historii Francji datowany od 25 lutego 1848 roku (abdykacja króla Ludwika Filipa I) do 2 grudnia 1852 (koronacja Napoleona III na cesarza Francuzów).

W okresie międzywojennym Zgromadzenie Narodowe zostało ustanowione w konstytucji marcowej z 1921 r. Dokonywało ono wyboru prezydenta Rzeczypospolitej (bezwzględna większość głosów) i przyjmowało od niego przysięgę. Ponadto artykuł 125 Konstytucji przewidywał, że co 25 lat Konstytucja ma być poddana rewizji przez Zgromadzenie Narodowe.

Instytucja Zgromadzenia Narodowego została następnie zniesiona przez konstytucję kwietniową z 1935 r., osłabiającą władzę parlamentu na rzecz władzy wykonawczej, zamieniono ZN na Zgromadzenie Elektorów. Zgromadzenie Narodowe było kontynuowane w wyborach w 1989. W dniu 19 lipca 1989 dokonało wyboru jedyne go prezydenta PRL. Wojciecha Jaruzelskiego. Nazywało się to wybory parlamentarne.

Wybory te były uznawane za moment przełomowy dla procesu przemian politycznych w Polsce, zapoczątkowały zdecydowane przyspieszenie transformacji ustrojowej.

Senat w Polsce- jedna z najczęściej spotykanych nazw izb wyższych parlamentów. Historyczny pierwowzór: Senat rzymski – organ w systemie politycznym starożytnego Rzymu

W Polsce:

- Senat – izba wyższa parlamentu ?? w I Rzeczypospolitej
- Senat – jedna z izb sejmu Księstwa Warszawskiego (1807–1815)
- Senat – jedna z izb Sejmu Królestwa Polskiego (kongresowego) (1815–1831)
- Senat RP – druga obok Sejmu RP izba polskiego parlamentu w latach 1921–1946 i ponownie od 1989

Senat – izba wyższa dwuizbowego parlamentu I Rzeczypospolitej w latach 1493–1795.

Ustrój Rzeczypospolitej Obojga Narodów określa się jako monarchię mieszaną. Organami władzy był monarcha, element arystokratyczny reprezentowany przez Senat oraz element demokratyczny reprezentowany przez Izbę Poselską. Senatorowie wiodli wiodącą rolę w ustalaniu ostatecznych wyników wolnej elekcji. Senat wyłonił się z rady królewskiej, będącej w XIV wieku organem doradczym króla Polski.

Rada królewska, rada koronna, rada książęca (łac. *Curia Regis*) – w średniowiecznych monarchiach europejskich grupa najwyższych dostojników, w których gronie panujący podejmował najważniejsze decyzje; w wielu krajach przekształciła się w wyższą izbę parlamentu. Rada zajmowała się decydowaniem o najważniejszych sprawach państwa.

Rada wraz z królem tworzyła sąd królewski. Pod koniec XV wieku w Polsce Rada przerodziła się w senat. **Jest to nieprawda.** Od samego początku Królestwa Polskiego jeszcze z czasów zwanych jako piastowskie istniała tradycja senatu. **A o prawie najpierw decydował król.**

O Senacie w Polsce jest mowa w serii Wielka Slavia, Tom IX o starożytnym Rzymie.

Senat rzymski (*Senatus*) w czasach republiki był ciałem ustawodawczym i wykonawczym, a w czasach Cesarstwa Rzymskiego tylko ciałem ustawodawczym. Jego rola uległa znacznemu poszerzeniu w okresie dojrzałej republiki.

Od I wieku p.n.e. jego znaczenie zdecydowanie spadło, by ostatecznie jako organ zostać zdegradowanym w czasach cesarstwa jedynie do pozycji honorowej bez istotnej władzy. Tak jak w Polsce.

Miejscem spotkań senatu była głównie Kuria (*Curia Hostilia*), choć obrady niekiedy odbywały się w świątyni Jowisza Statora na Palatynie, świątyni Zgody, świątynia Kastora i Polluksa, a także w prywatnych pałacach.

Uchwały senatu początkowo nie miały mocy ustawy (*lex* albo *plebiscitum*) i były tylko postanowieniem senatu (*senatus consultum*). Jednak wraz z poszerzaniem się uprawnień senatu zyskał on prawo do wydawania uchwał z mocą ustawy. W wyjątkowych sytuacjach Senat miał możliwość ogłoszenia stanu wyjątkowego w Rzymie na podstawie specjalnej uchwały *senatus consultum ultimum*. Uprawnienie to zawieszало działanie organów oraz umożliwiało konsulom podjęcie odpowiednich kroków do przywrócenia porządku w mieście. Warto tu wspomnieć chociażby o senacie w Konstantynopolu, który to w okresie upadku Cesarstwa Zachodniorzymskiego uzyskał znaczenie porównywalne z jego odpowiednikiem z Rzymu.

Sejmiki ziemskie (łac. *comitia minora* czyli *mniejsze*) w dawnej Polsce (od końca XIV wieku) – zjazdy całej szlachty z terenu danej ziemi bądź województwa. Obradom sejmiku przewodniczył początkowo starosta (w Wielkopolsce), wojewoda (w Małopolsce) lub najwyższy godnością urzędnik ziemski. Stopniowo od pierwszej wolnej elekcji ukształtowała się funkcja marszałka sejmikowego (w Koronie obieralnego na każdym sejmiku, w Wielkim Księstwie Litewskim **sejmu stałego – Sejmas**). Sejmik uchwalał lokalne podatki i tworzył sąd sejmikowy. Od połowy XV wieku sejmiki zaczęły wysyłać swych przedstawicieli – posłów – na sejm walny. Z chwilą powstania izby poselskiej sejmu walnego zmalała rola ustawodawcza sejmików.

Sejm walny (łac. *comitia generalia* *generalny większy*) – nazwa od 1569 roku Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Było to zgromadzenie decydujące o ważnych sprawach w państwie. Sejm walny składał się z Senatu Rzeczypospolitej oraz Sejmasa litewskiego. Zafałszowane źródła podają, jakoby Sejm Wielki już istniał w Królestwie Polskim dwa wieki wcześniej.

Sejm walny 1468 – sejm walny Korony Królestwa Polskiego zwołany przez Kazimierza IV Jagiellończyka do Piotrkowa Trybunalskiego na 9 października 1468 r., przede wszystkim w celu uchwalenia sposobu wypłacenia żołdu dla wojsk biorących udział w zakończonej wojnie trzynastoletniej z Zakonem Krzyżackim.

Sejm poprzedziły spotkania króla z sejmikami prowincjonalnymi – małopolskim w Wiślicy w dniach 25 do 30 czerwca 1468 r. i wielkopolskim w Kole 13 lipca 1468 r. Obrady wspólne nie przyniosły rozstrzygnięcia w głównej sprawie – została ona przekazana z powrotem do sejmików prowincjonalnych.

W 1466 r. zakończyła się II pokojem toruńskim wojna trzynastoletnia z zakonem krzyżackim. Mimo wygranej i znacznych nabytków terytorialnych, skarb Korony był wyczerpany opłatami dla

armii najemnej. Aby móc wypłacić żołd wynajętym żołnierzom, król musiał nałożyć nadzwyczajny podatek na szlachtę. Jednakże po przegranej pod Chojnicami w 1454 r., podczas wojny, szlachta wymusiła na nim wydanie statutów nieszawskich, potwierdzających i zastępujących wydany wcześniej w tym roku przywilej cerekwicki. Zgodnie z nimi do nakładania nadzwyczajnych podatków wymagana była zgoda sejmików ziemskich.

Poszczególne sejmiki próbowały jednak przerzucić ten ciężar na pozostałe. W związku z tym król postanowił zwołać sejm walny z udziałem przedstawicieli wszystkich ziem.

"A tak król położył sejm walny w Piotrkowie, na który chciał, aby tak z Małej jako Wielkiej Polski ze wszystkich województw przyjechali posłowie, którzy by mieli moc od drugiej braci zezwolić na pobór, aby mu się na potem jeden drugim nie wymawiał."

Marcin Bielski, *Kronika Polska Marcina Bielskiego*.

Księga IV. Kazimierz Jagiellończyk, Sanok 1856, wydanie Kazimierza Józefa Turowskiego

Na stany sejmujące składali się posłowie sejmików ziemskich, rada królewska – czyli Senat-oraz sam król.

Izba Poselska – izba niższa Sejmu walnego w I Rzeczypospolitej, wyłoniona po raz pierwszy na sejmie w Piotrkowie w 1493 jako reprezentacja szlachty wybierana na sejmikach ziemskich. Posłowie obradowali jako izba – poselska, zaś rada królewska jako - senat.

Żadna ustawa nie mogła być zatwierdzona bez zgody niższej izby poselskiej. Ale tak było dopiero za czasów Sejmasu, przedtem prawo stanowił król i jego rada czyli senat.

Wzory praw a raczej nie wzory tylko bezpośrednie tłumaczenia Kazimierza Wielkiego

Instytucje Justyniana – podręcznik prawa rzymskiego, będący częścią kodyfikacji justyniańskiej (*Corpus Iuris Civilis*) – posiadający moc prawa obowiązującą w Cesarstwie Bizantyjskim. Opublikowany 21 listopada 529, konstytucją *Imperatoriam* z mocą od 30 grudnia.

Corpus Iuris Civilis (łac. 'Ciało prawa cywilnego') - określenie całości wielkiej kompilacji prawa rzymskiego podjętej przez cesarza Justyniana I Wielkiego.

Rada królewska raczej nie decydowała o stosowaniu tych praw tylko król podobnie jak cesarz Justynian. Ale teraz już musi być Senat oraz specjaliści od prawa.

Niestety nieznamość historii początków państwa polskiego oraz całe stopy fałszerstw w tym kronik i innych źródeł uniemożliwiały nawiązanie do tradycji przedmieszkowych, dlatego na ten temat powstała seria Wielka Slavia.

cd.

Ostateczny skład izby został określony w wyniku unii lubelskiej w 1569 roku. W izbie poselskiej zasiadało od 140 do 170 posłów, wybranych na sejmikach, w tym 48 z Wielkiego Księstwa Litewskiego. Taki Sejm był zwoływany w razie ważnej potrzeby i nie pracował stale.

Zwoływanie sejmu walnego poprzedzone było ekspedycją tzw. listów sejmowych (*litterae conventuales*). Były to królewskie listy do Panów Rady (*ad maiores consiliarios, senatores*) i „młodszych” (*iuniores*), uniwersały pisane do ogółu szlachty (*litterae universales*) oraz mandaty do starostów i legatów królewskich na sejmiki. W uniwersałach władca wzywał rycerstwo do udziału w sejmikach i wyboru posłów z pełną mocą stanowienia (*cum plena potestate*).

Dopiero w artykułach henrykowskich sprecyzowano na piśmie zasady działania Sejmu. Sejm musiał być zwoływany co dwa lata na, trwającą do sześciu tygodni, sesję zwyczajną (z łac. ordynaryjną). W razie potrzeby król po zasięgnięciu rady senatorów mógł zwołać sesję fakultatywną, nie czekając na upływanie dwóch lat od ostatniego sejmu. W 1598 roku wydano konstytucję sejmową, na mocy której król miał możliwość zwołania sejmu nadzwyczajnego –

trwającego dwa tygodnie, o uproszczonych procedurach, którego przedmiotem obrad były jedynie sprawy wojskowe oraz podatki. W razie potrzeby obrady sejmu mogły być za zgodą wszystkich posłów zawieszane (limita) lub przedłużone (prolongata sejmum).

Król zwoływał sejm uniwersałami, rozsyłanymi do właściwych grodów – miejsc obrad sejmików, ogłaszanych przez woźnych na rynkach. Zwołanie sejmum poprzedzane było przez posiedzenia sejmików na których wybierano posłów i uchwalano instrukcje, ustosunkowujące się do uniwersału (król w uniwersałach oznaczał termin sejmików oraz sejmum, określał też temat obrad). Sejmiki odbywały się na 6 tygodni przed sejmum zwyczajnym i na 3 tygodnie przed nadzwyczajnym.

W kompetencjach Sejmu leżała: obrona praw i przywilejów, przestrzeganie prawa pospolitego, uchwalanie podatków i konstytucji, decyzje o wojnie, pokoju, liczebności wojska, wydatków i dochodów państwa, o wysłaniu poselstw, a także wetowanie decyzji króla, gdy zajdzie taka potrzeba.

Na Sejmie walnym obowiązywała zasada jednomyślności. Głosowanie większością głosów zachowano jedynie dla wyboru marszałka Sejmu i sprawdzania ważności mandatów poselskich (tzw. rugi poselskie).

W dobie wolnych elekcji sejm zbierał się także trzykrotnie w czasie każdego bezkrólewia, by wybrać nowego króla. Kolejne sejmy nosiły nazwy: konwokacyjnego ;szlachta zawiązywała się w konfederację dla wyboru króla i strzeżenia porządku w państwie w okresie bezkrólewia), elekcyjnego (na którym dokonywano wyboru króla) oraz koronacyjnego (na którym koronowano króla) .

To z prawa rzekomo rzymskiego pochodzą poniższe słowa:

Uchwałą senatu jest to, co senat nakazuje i ustanawia. Ma ona moc prawną, choć byłoby to kwestionowane (łac. *Senatus consultum est quod senatus iubet atque constituit; idque legis vicem optinet, quamis ferit quaesitum*; **Gajusz Instytucje I.4**).

Gajusz, Gaius (II w. n.e.) – jurysta rzymski, znany głównie jako autor *Instytucji Gajusza*. Ponadto napisał *Libri ex Q. Mucio, De verborum significatione* oraz komentarze: do edyktu miejskiego i prowincjonalnego, do ustawy XII tablic, do *lex Iulia et Papia*, do *Senatus consultum Tertullianum* i *Senatus consultum Orphitianum*. Przypisuje się mu także siedem ksiąg *Res Cottidianae sive Aurea* ("Sprawy codzienne czyli złote"). Niewiele rzekomo wiadomo o jego życiu (bo był Grekiem). Urodził się prawdopodobnie pod koniec panowania cesarza Trajana (98-117), a zmarł około 180 roku n.e. Fakt, że znane jest jedynie jego imię, a w jego stylu pisania **występują formy greckie**, może wskazywać, że mieszkał w którejś z rzymskich prowincji wschodnich. W swojej działalności Gajusz zajmował się głównie nauczaniem prawa .

Nie posiadał *ius publice respondendi*, nie piastował funkcji publicznych, nigdy nie był też cytowany przez współczesnych mu rzymskich jurystów klasycznych.

Dopiero po śmierci doceniono jego dorobek prawny. W 426 roku wraz z Papinianem, Paulusem, Ulpianem i Modestynusem został wymieniony w Ustawie o cytowaniu. Wiele z jego komentarzy i monografii weszło następnie w skład *Digestów*, a *Instytucje Gajusza* posłużyły jako podstawa dla nowych Instytucji cesarza Justyniana Wielkiego. Cesarz ten z uznaniem nazywał go *Gaius noster* ("nasz Gajusz").

Święty gaj – to święte miejsce poświęcone nie bóstwom jak piszą fałszerze antyku ale Bogu.

Najsłynniejszym świętym gajem w Grecji kontynentalnej był gaj dębowy w Dodonie w Grecji . Za murami Aten miejsce Akademii Platńskiej było świętym gajem drzew oliwnych, wciąż przywoływanym w zdaniu „gaje Academe”. Dodona ośrodek kultu

Zeusa „słynny z najstarszej wyroczni greckiej w świętym gaju dębowym Zeusa. W najprostszej analizie było to potwierdzenie tradycji wyroczni Amona w Egipcie. Zeusa czczono w Dodonie jako „Zeus Naios” lub „Naos” (bóg źródła pod dębem w *temenos* lub świątyni, por. Naiads) oraz jako „Zeus Bouleus” (doradca). Według Plutarcha kult Jowisza (Zeusa) w Dodonie został ustanowiony przez Deucaliona i Pyrrha.

Najwcześniejsza wzmianka o Dodonie jest w Homerze i tylko Zeus jest wymieniony na tym koncie. W *Iliadzie* (ok. 750 pne) Achilles modli się do „Wysokiego Zeusa, lorda Dodony, Pelasgiana, żyjącego z daleka, rozmyślającego nad zimową Dodoną” (pokazując w ten sposób, że Zeusa można również przywoływać z daleka). Wyrocznia znajduje się również w innym fragmencie z udziałem Odyseusza, który opowiada historię jego wizyty w Dodonie. Słowa Odyseusza „świadczą o zaznajomieniu się z Dodoną, uświadomieniu jej znaczenia i zrozumieniu, że **konsultacja Zeusa** w sprawie osobistego zachowania była czymś normalnym”.

Senat Republiki Polskiej ma sprawować Funkcję ustawodawczą – do stanowienia ustaw, które są podstawowymi aktami prawnymi, powszechnie obowiązującymi w państwie. Dlatego senatorowie muszą mieć w większości wykształcenie prawnicze.

W II Rzeczypospolitej instytucja Senatu została (mimo sprzeciwów lewicy) przywrócona od roku 1921 w konstytucji marcowej; senatorowie byli wybierani w wyborach powszechnych – w sumie pięć razy aż do wybuchu wojny w 1939 r. Konstytucja kwietniowa z 1935 znacznie ograniczyła czynne prawo wyborcze do Senatu – przysługiwało ono niewiele ponad 100 tys. wyborców – oraz nadała Prezydentowi Rzeczypospolitej uprawnienia do mianowania jednej trzeciej senatorów. Senat spełniał rolę izby korygującej projekty ustaw uchwalonych wcześniej przez izbę niższą – Sejm. I tak zostało do roku 2020.

Nauka prawa w Starożytnym Rzymie. Aż do 304 roku p.n.e., kiedy to Flavius podaje do publicznej wiadomości zbiór formuł procesowych, jurystami byli kapłani z kolegium kapłańskiego. Byli specjalistami zarówno w prawie boskim (*fas*), jak i świeckim (*ius*).

Juryści okresu przedklasycznego zwani byli później *Veteres*. Ich działalność obejmowała głównie trzy kierunki: a) *cavere*, czyli udzielanie praktycznej pomocy przy sporządzaniu aktów prawnych; b) *respondere*, czyli odpowiedź na zapytania prawne w danej kwestii oraz c) *agere*, czyli układanie formuł procesowych, którymi musiały się posługiwać strony w czasie procesu formułkowego.

Pompeius, który był prawnikiem rzymskim żyjącym w II wieku n.e., za kolebkę nauki prawa uznawał napisane około 200 roku p.n.e. trzyczęściowe dzieło Sextusa Aeliusa Paetusa. Kolejnymi wybitnymi prawnikami byli Manilius, Brutus i Publius Mucius Scaevola, którzy podjęli się pierwszej próby usystematyzowania prawa cywilnego. Największe zasługi przypisywał Pompeius synowi ostatniego z wymienionych jurystów, Quintusowi Muciusowi Scaevoli, który był autorem prawa cywilnego spisane w 18 księgach. Należy tu wymienić również Sulpiciusa Rufusa.

Prawnicy rzymscy nie uznawali samej uchwały za źródło prawa. Źródłem prawa był wniosek, zwany *oratio principis*, zaś akt głosowania prowadził tylko do nadania mocy prawnej wnioskowi. **Prawo do wniesienia wniosku miał każdy z Senatorów oraz Cesarz – czyli wspólnie senator i prezydent(czyli, że można do nich pisać lub zgłaszać do nich projekty).**

Na przykład reskrypt (*rescriptum*) - to akt normatywny wychodzący z kancelarii cesarskiej (*constitutiones*), który ze względu na formę przybrał postać reskryptu. Reskrypt jest to odpowiedź cesarza na zapytanie urzędników, sędziów lub osób prywatnych w kwestiach prawnych. Cesarz tym samym musiał być biegłym specjalistą w prawie.

Po skodyfikowaniu edyktu pretorskiego cesarz stał się *viva vox iuris civilis* (żywym głosem prawa cywilnego), a poprzez reskrypty dokonywał autentycznej interpretacji obowiązującego prawa. Odpowiedzi te, stosowane następnie w praktyce sądowej, były często elementem kształtującym nową praktykę sądową, jak np. reskrypt Hadriana o zasadach oceny zeznań świadków w procesie rzymskim.

Od czasów Augusta za bezpośrednie źródło prawa można uznać działalność uczonych prawników rzymskich. Działo się to poprzez *ius publice respondendi*, czyli przywilej, który był nadawany niektórym prawnikom rzymskim, polegającym na prawie do udzielania odpowiedzi na zapytania w kwestiach prawnych, które to odpowiedzi miały wiążącą moc dla organów państwowych. Jeśli dwóch prawników wydało różne opinie, wtedy sędzia dokonywał wyboru jednej z nich. Prawnicy zyskiwali coraz większy wpływ na stanowienie prawa. Byli członkami przybocznej rady cesarskiej, z której wychodziły konstytucje cesarskie. Z czasem wykształciła się praktyka wśród sędziów opierania swych wyroków na opiniach jurystów zawartych w ich naukowych opracowaniach. Pisali oni komentarze do prawa cywilnego oraz edyktu pretorskiego. Prace monograficzne oraz podręczniki do nauki prawa zwano instytucjami. Poza tymi przypadkami, prawnicy pisali również opinie w określonych przypadkach, wyjętych z prawniki.

Instytucje Gaiusa

Gai Institutionum commentari quattuor zostały odkryte w 1816 r. w bibliotece kapituły w Weronie. Instytucje to najwartościowszy podręcznik dla adeptów nauki prawa napisany w II w.n.e. Jego duże znaczenie dla nauki prawa rzymskiego polega na tym, że nie pochodzi z późniejszych kompilacji, lecz jest prawie w całości odtworzony jako oryginalny tekst z okresu klasycznego. Instytucje przedstawiają prawo w swoistej systematyce przeciwstawianej systematyce pandektowej; podręcznik jest podzielony na trzy części – *personae* (prawo osobowe), *res* (prawo rzeczowe, w którym zawarte jest także prawo zobowiązań), *actiones* (prawo dotyczące skarg).

Wulgaryzacja prawa to mamy obecnie

Termin ten wiąże się z okresem upadku cesarstwa zachodniorzymskiego w 476 r. Okres wulgaryzacji prawa uważa się za okres, w którym sztuka prawnicza wiele straciła. Prawo stało się wtedy dość prymitywne, a przepisy prawne ujmowane były często w sposób kazuistyczny.

Kodyfikacja Justyniańska jest jednym z głównych źródeł poznania prawa rzymskiego i pochodzi z 529 r. Kodyfikacja składa się z trzech części: Digestów (*Digesta seu Pandecta*), zbioru ustaw cesarskich (*Kodeks Justyniana*) i Instytucji (*Institutiones*). Ustawodawstwo

Justyniana obowiązywało we wschodnim cesarstwie aż do jego upadku w 1453 roku n.e. Na zachodzie szybko popadła w zapomnienie aż do XI wieku, kiedy to „odkryli” ją glosatorzy. Dziełem glosatorów było ułożenie zbioru składającego się z czterech części – do Digestów, Kodeksu i Instytucji dodali Nowele (*Novellae*). W tej formie w średniowieczu zaczęto nazywać ten zbiór *Corpus Iuris Civilis* dla odróżnienia go od *Corpus Iuris Canonici*.

Digesta seu Pandecta

Digesta stanowią wybór z pism prawników. Zostały opracowane przez 17-osobową komisję. Zawierają 9123 fragmenty zawarte w 50 księgach, które w opinii twórców były najlepszymi osiągnięciami myśli prawniczej. Digesta cytuje się podając numer księgi, numer tytułu, numer fragmentu, numer paragrafu oddzielając je przecinkami i poprzedzając literą „D.”, czyli np. D. 2, 1, 11, 2. Digesta zostały opracowane przez komisję kodyfikacyjną powołaną przez Justynianiana z Trybonianem, wybitnym prawnikiem na czele, na podstawie pism 38 prawników: 3 z okresu przedklasycznego, 33 klasycznego i 2 poklasycznego, jednakże dzieła Ulpiana i Paulusa stanowią prawie połowę materiału. Po zebraniu i dokonaniu kompilacji Justynian nakazał spalić teksty źródłowe oraz zakazał komentowania Digestów czy choćby przytaczania oryginalnych fragmentów dla uniknięcia niejednoznaczności.

Codex

Codex zawiera konstytucje cesarskie w porządku chronologicznym od cesarza Hadriana do Justyniana. Komisja tworząca Codex była upoważniona do wprowadzania zmian (interpolacji) w treściach konstytucji (podobnie rzecz się miała z pismami jurystów zebranymi w Digestach).

Institutiones

Institutiones to jeden z najbardziej znanych podręczników prawa w starożytnym Rzymie. Opublikowany w 533 r. zastąpił Instytucje Gaiusa w szkołach prawa jako dzieło udoskonalone i uaktualnione. Jego twórcami byli profesorowie prawa: Theofilus i Dorotheus, których pracą kierował Trybonian. Treść podręcznika oparto m.in. na cytatach z Digestów i Instytucji Gaiusa. Institutiones, niepodobnie współczesnym podręcznikom, był obowiązującym prawem.

Novellae

Jest to zbiór konstytucji Justyniańskich wydanych po 534 r. W sumie zbiór ten zawiera 168 nowel, ostatnie 10 pochodzi z okresu pojustyniańskiego (*Novellae postjustiniana*). Nie wchodziły w skład kodyfikacji w pierwotnej formie – zostały do niej włączone dopiero przez glosatorów.

Statuty Kazimierza Wielkiego – zbiory praw wydane przez Kazimierza III Wielkiego, króla Polski. Jedne z pierwszych na ziemiach polskich pisanych regulacji prawotwórczych, które weszły w życie w połowie XIV wieku. Pierwotna wersja statutów zaginęła dlatego rzekomo najwięcej przepisów dotyczyło prawa karnego (ok. 2/3 zawartości statutów), a w dziedzinie prawa cywilnego statuty dotyczyły tylko wybranych kwestii.

Jest to nieprawda, całe i pełne prawo rzymskie (u nas rzymskie bizantyjskie) stosowane było dużo wcześniej przez poprzednich władców ,ale fałszerze dziejów Polski, którzy wywodzą historię Polski dopiero od pogańskiego Mieszka I oraz zmyślonego chrztu Polski wymyślili, że polski prymityw wszedł na drogę rozwoju dopiero od tych statutów a przedtem rzekomo ni nie było , żadnych praw, tylko ciekawe, jak rządiliby poprzedni królowie i książęta.

W obu statutach znajdowały się również artykuły odnoszące się do ustroju państwa i społeczeństwa oraz prawa sądowego. W redakcji poszczególnych artykułów Kazimierz Wielki zastosował – rzymskie prawo co tylko dowodzi jego wykształcenia i światłości jako tak zwanego Piasta.

- *argumenta a regula* (odwołanie się do normy powszechnie akceptowanej jako obowiązująca),
- *argumenta a loci communis* (twierdzenia uznawane powszechnie za prawdziwe),
- *argumentum a causis* (przedstawienie celu danej regulacji),
- *argumentum et antecedentibus* (przywołanie doświadczenia).

Ponadto fałszerze wymyślili nazwę jakiejś ‘statuty’ dla praw Kazimierza Wielkiego gdy jeszcze nie było języka polskiego ,ale w całej Europie panowała greka i łacina.Były to reguły i zasady oraz normy prawne a nie jakieś statuty.

Czym się ma w takim razie zajmować Sejm?

Nie pierwszy Sejm Klubu Białego Orła ale na pewno następny. Otóż ma to być dawny Sejm , wspólny dla odłączonych ziem czyli dla Litwy, Białorusi (dawnej Litwy) oraz Ukrainy (dawnego Podola i Wołynia). To są ziemie dawnego Królestwa Polskiego i wspólni byli władcy i prawo. Skończyła się Jałta, panowie i panie! I przedruki głupoty historycznej oraz fałszerstwa także.

Własność prywatna i wszelka inna państwowa jest do rozliczenia na tych ziemiach i sztucznych państwach jałtańskich.

Trzeba przeczytać całą **serię Wielka Slavia** , żeby się dowiedzieć o wspólnej historii i wspólnych korzeniach , a nie takiej jakiej się uczy w szkołach .

Poza tym Sejm polski sprawuje :

Funkcję kontrolną – która polega na sprawowaniu kontroli nad organami państwowymi czyli administracyjnymi oraz rządem.

Sejm Walny to inaczej Zgromadzenie Narodowe.

.....